



ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ.

Ἦλθον εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν 45 Ὀλυμπ. (π. Χ. 590) ἐδιουχρίσθησαν ὅτι ἀπεκοιμήθη πενήκοντα ἑπτὰ ἔτη, εἰς ἓνα σπήλαιον· ὅτι ἔζησεν ἑκατὸν πενήκοντα τέσσαρα ἔτη, κατ' ἄλλους δὲ ἑκατὸν πενήκοντα ἑπτὰ, καὶ κατ' ἄλλους διακόσια ἐνενήκοντα ἑνέα.

ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ ὁ ἐκ Κνωσοῦ ἤκμαζεν εἰς Κρήτην ὅτε καὶ ὁ Σόλων ἦτον εἰς Ἀθήνας ἐν ὑπολήψει μεγάλη. Ἦτο δὲ ἅγιος ἄνθρωπος ζῶν πολλὰ θρησκευτικῶς. Ἐνομίζετο δὲ υἱὸς τῆς νύμφης Βαλτίης. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐπίστευον αὐτὸν ὡς οὐρανόθεν ἐμπνευσμένον, καὶ ὅτι ἀπεκαλύπτετο πολλάκις θεόθεν. Ἐδόθη δὲ ὄλος εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὰ περὶ τῆς θείας λατρείας. Πρῶτος οὗτος καθιέρωσε ναοὺς καὶ ἐκάθηρεν οἴκους καὶ πεδιάδας. Μὴν ὑποληπτόμενος δὲ πολὺ τοὺς συμπολίτας του ἐκατηγόρησεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἔπη του ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀνέφερε τὸ ἐξῆς εἰς τὴν πρὸς Τίτον ἐπιστολὴν του.

Κρήτες αἰεὶ ψεύτται, θηρία κακὰ, γαστέρες ἀργαί.

Πεμφθεὶς ἀπὸ τὸν πατέρα του εἰς τινα ἀγρὸν διὰ νὰ φέρῃ ἐν πρόβατον, εἰς δὲ τὴν ἐπιστροφὴν του παρεκτραπείς ὀλίγον τῆς ὁδοῦ, ἐμβῆκε περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς ἐν ἄντρον ν' ἀναπαυθῆ ἕως νὰ περάσῃ ὁ κύσιον· ἀλλ' ἀπεκοιμήθη καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτὸ ὑπνώτων πενήκοντα ἑπτὰ ἔτη. Ἐξυπνήσας δὲ καὶ μὴν ἠξέυρων τὸν πολυετῆ ὕπνον του, ἐζήτει τριγύρω του τὸ πρόβατον· ἀλλὰ ποῦ πρόβατον! Ἐξεληθὼν δὲ ἀπὸ τὸ σπήλαιον ἔμεινεν ἐκστατικὸς βλέπων τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς παντάπασι παρηλλαγμένην. Ἐτρεξεν ὄλος ἐκπληξίς εἰς τὸ μέρος, ὅθεν ἔλαβε τὸ πρόβατον, ἀλλ' ὁ κύριος τῆς οἰκίας δὲν ἦτο πλέον ὁ πρῶτος, καὶ κἀνεὶς δὲν

ἐννοῦσε τί ἔλεγεν. Ἐπέστρεψεν ἔντρομος εἰς τὴν Κνωσσὸν, πλὴν πχντοῦ ἔβλεπε πρόσωπα ἄγνωστα, ὅθεν ἡ ἔκστασις τοῦ κῦξανε πᾶσαν στιγμὴν. Ὅταν δὲ ἐμβῆκεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός του, ἠρώτηθη τίς ἦτο καὶ τί θέλει. Μετά βίας δ' ἐπὶ τέλους ἀνεγνώρισθη μὲ τὸν μικρόν του ἀδελφόν, τὸν ὁποῖον ἀρῆκε παιδίον ἀπερχόμενος, καὶ εὔρεν εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ γέροντα ἤδη. Τὸ παράδοξον τοῦτο συμβε-
 κὸς διεξημίσθη καθ' ὅλον τὸν τόπον, καὶ καθεὶς ἐθεώρει τὸν Ἐπιμενίδην ὡς ἄνδρα θεοφιλέστατον, ὅσοι δμως δὲν ἀποδέχονται τὸν πολυχρόνιον ὕπνον τοῦ Ἐπιμενίδου, ὑποθέτουν ὅτι ἐμεταχειρίσθη τὰ πεντήκοντα ἔτη εἰς τὸ νὰ ταξιδεύῃ ἀγνώριστος εἰς ξένους τόπους, καὶ ὅτι κατέγεινεν εἰς τὴν γνώρισιν τῶν βοτάνων.

Ὅταν ὁ Μεγακλῆς κατερόνευσεν ἀπκνθρώπως τοὺς φα-
 τριαστὰς τοῦ Κύλωνος ἕως εἰς τὰς βᾶσεις τῶν βωμῶν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τρόμου, ὅς τις τοὺς ἐτάραττε καθ' ἡμέραν ἐπὶ μᾶλλον. Παρεκτὸς δὲ τῆς πκνώλης, ἥτις κατερῆμονε τὸν τόπον των, ἐφαντάζοντο ἔτι ὅτι περι-
 ἤρχοντο πνεύματα κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν. Ἐσυμβουλευθή-
 σαν τοὺς μάντεις. Οὗτοι δὲ ἐγνώρισαν εἰς τὰς θυσίας των, ὅτι ἐπράχθησαν τινὲς ἀνοσιότητες ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐμιάνθη ὅλη ἡ πόλις. Ἐπεμψαν παρευθὺς τὸν Νικίαν εἰς τὴν Κρήτην μὲ πλοῖον διὰ νὰ φέρῃ τὸν Ἐπιμενίδην, τοῦ ὁποίου ἡ φήμη ἦτο καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα διαδομένη. Ὁ δὲ Ἐπιμενίδης φθάσας εἰς Ἀθήνας, ἔλαβε μέλανα καὶ λευκά πρόβατα, τὰ ὁποῖα ἔφερεν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, καὶ ἐκαίθεν τ' ἀρῆκε νὰ ὑπάγουν κατὰ τὴν θέλησίν των. Ἐδιώρισε δὲ τινὰς νὰ ὑπάγουν κατόπιν των καὶ νὰ θυσιάζουν ἕκαστα εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκεν ὁ τόπος, ὅπου ἤθελον σταθῆ. Διὰ τοῦτο ἐφαίνοντο ἀκόμη

εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Διογένοϋς Λαερτίου πολλοὶ βωμοὶ ἀφιερῶμενοι εἰς θεοὺς ἀνωνύμους. Τελεσθέντων δὲ κατ' ἀκριβειαν πάντων, καὶ ὁ λιμὸς ἔπαυσε παρευθὺς, καὶ τὰ φάσματα δὲν ἐτρόμαζον πλέον τινα.

Ὁ Ἐπιμενίδης, κατὰ τὴν ἀφίξίν του εἰς Ἀθήνας, ἔλαβε στενὴν φιλίαν μετὰ τὸν Σόλωνα, καὶ συνήργησε πολὺ εἰς τὴν σύστασιν τῶν νόμων του. Ἔδωκε δὲ εἰς ὅλους νὰ καταλάβουν τὸ ἀνωφελὲς τῶν βαρβάρων τελετῶν, τὰς ὁποίας αἱ γυναῖκες ἐτέλουν εἰς τὰς κηδεῖας. Ἐσυνείθισε κατ' ὀλίγον τὸν λαὸν τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς τὰς θυσίας, καὶ τὸν διέθεσε μετὰ τοῦτο τὸ μέσον νὰ διάγη κατ' ἐπισείκειαν καὶ νὰ μὴν ἐπαναστατῆ κατὰ τῶν ἀρχόντων.

Μίαν ἡμέραν, ἀφοῦ ἐπαπατήρησε τὸν λιμένα Μουνηχίαν, εἶπεν εἰς τοὺς περὶ αὐτόν· οἱ ἄνθρωποι ζῶσιν εἰς σκότος ζοφερώτατον ὡς πρὸς τὰ μέλλοντα. Ἀλλοίμονον! ἂν οἱ Ἀθηναῖοι ἤξευραν πόσων δεινῶν μέλλει νὰ γείνη αἴτιος ὁ λιμὸν οὗτος, ἀμέσως τώρα ἤθελαν τὸν καταφάγει μετὰ τὰ ὀδόντιά των.

Μετὰ καιροῦ τινος διατριβὴν εἰς Ἀθήνας. Ὁ Ἐπιμενίδης ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῦ ἠτοίμασαν πλοῖον καὶ τοῦ ἐπρόσφεραν διὰ τὸν κόπον του ἓνα τάλαντον. Τοὺς εὐχαρίστησε μετὰ πολλὴν τιμὴν χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ δεχθῆ χρήματα. Ἐρκέσθη μόνον νὰ τοὺς ζητήσῃ τὴν φιλίαν των καὶ νὰ συστήσῃ σφικτὴν ἔνωσιν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Κνωσίων. Πρὸ τοῦ μισευμοῦ του οἰκοδόμησεν εἰς τιμὴν τῶν Ἐρρινύων ναὸν εὐειδέστατον.

Ὁ Ἐπιμενίδης ἐπάσχιζε νὰ καταπέισῃ τοὺς ἄνθρώπους ὅτι ἦτον ὁ Δίακός καὶ ὅτι ἀνεστήνηστο συχνά. Ποτὲ κανεῖς δὲν τὸν εἶδε νὰ τρώγῃ· ὅθεν λέγουν ὅτι τὸν ἔτρεφαν αἱ νύμφαι, ὅτι ἐφύλαττεν εἰς βωδίου χηλὴν τὸ μάχνα τὸ

ὅποιον ἐκεῖναί τὸν ἔφεραν, καὶ ὅτι τὸ μάννα τοῦτο ὄλον μετουσιόνητο χωρὶς ποτὲ νὰ γίνεταί εἰς τὸ σῶμά του κάμμία διαχώρισις.

Προεῖπεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν σκληρὰν δουλείαν εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελαν καθυποβληθῆ ἀπὸ τοὺς Ἀρκάδας.

Μίαν ἡμέραν, ὁπότεν ἔκτιζεν ἓνα ναόν, τὸν ὅποιον ἐσκόπευε ν' ἀφιερῶσθαι εἰς τὰς νύμφας, ἠκούσθη φωνὴ οὐρανόθεν, ἣτις ἔλεγεν· ὦ Επιμενίδη! Εἰς τὸν Δία, ὄχι, εἰς τὰς νύμφας, ἀνάθου τὸν ναόν.

Μαθὼν ὅτι ὁ Σόλων ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς Ἀθήνας τὸν ἔγραψε τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ καὶ διὰ νὰ τὸν ἐλκύσῃ, ἂν ἦτο δυνατὸν, εἰς τὴν Κρήτην.

«Θάρρει, ἀκριβέ μου φίλε· ἂν ὁ Πεισίστρατος ὑπεδούλωνεν ἀνθρώπους εἰς τὴν δουλείαν συνειθισμένους, ἢ ἀπείρους νόμων καλῶν, ἴσως ἢ δεσποτεία του ἤθελε διαρκέσει πολὺ· πλὴν διαφέρεται μ' ἐλευθέρους καὶ τολμητίας. Δὲν θ' ἀργήσουν διόλου νὰ ἐνθυμηθοῦν τὰς νοθεσίας τοῦ Σόλωνος, θὰ αἰσχυνθοῦν διὰ τὰς ἀλύσεις των, καὶ δὲν θὰ ὑποφέρουν νὰ ἦναι πολὺν καιρὸν ὑπὸ τὴν τυραννίαν. Τέλος δὲ, ἂν ὁ Πεισίστρατος μείνη κύριος καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν τὸ βασιλείον του δὲν θὰ τεθῆ εἰς χεῖρας καὶ τῶν υἱῶν του· διότι εἶναι ἀδύνατον, ἄνθρωποι συνειθισμένοι νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι καὶ εὐνομούμενοι, ν' ἀπορρασίουν αἰωνίως νὰ μείνουν ὑπόδουλοι. Σὺ δὲ, σὲ παρακαλῶ, παῦσε πλέον νὰ περιπλανᾶσαι· τάχυνε νὰ ἔλθῃς εἰς Κρήτην νὰ μᾶς εὕρῃς ὅπου δὲν ὑπάρχει τύραννος καταθλίβων τινὰ, διότι φοβοῦμαι πολὺ μήπως οἱ φίλοι τοῦ Πεισιστράτου, ἂν σ' ἐντύχουν, τὸ ὅποιον εἶναι πιθανόν, σὲ κακοποιήσουν.»

Καθ' ὅλην του δὲ τὴν ζωὴν ἐξασκεῖτο εἰς τὰ θεῖα. Ἐρᾶσθης δὲ ὢν τῆς ποιητικῆς συνέγραψε πολλὰ διὰ στίχων

καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔκαμεν ἓν ποίημα· Γενεαλογία Κουρήτων καὶ Κορυθάντων, καὶ ἓν ἄλλο· Ἀπόπλους εἰς Κολχούς. Ἐσύνθεσεν εἰς τὸ πεζὸν πραγματείαν περὶ θυσιῶν καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ πολιτείας· καὶ ἓν ἄλλο ποίημα περὶ Μίνως καὶ Ραδαμάνθους.

Ἀπέθανε δὲ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν πενήκοντα ἐτῶν· ἄλλοι δὲ λέγουσι διακοσίων ἐννεήκοντα ἐννέα. Ἐπειδὴ δὲ ὅλη του ἡ ζωὴ ἐστάθη μυστηριώδης, τινὲς ἀναφέρουν ὅτι ἐγήρασαν εἰς τὸσας ἡμέρας ὅσα ἔτη ἐκοιμᾶτο. Οἱ Κρήτες τοῦ ἐπρόσφεραν θυσίας ὡς εἰς θεόν, ὀνομάζοντες αὐτὸν Κούρητα. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐβύλαττον πολυτίμως εἰς τὴν Λακεδαιμόνα τὸ σῶμά του, κατὰ τινὰ χρησμὸν ὃς τις τοὺς παρῆγγελλε τοῦτο.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Ἦλθεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν 47 Ὀλυμπιάδα, καὶ ἐφονεύθη ὀλίγον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ εἰς τὴν πατρίδα του· ὅθεν δύναται νὰ κρίνη τις ὅτι ἦτο σύγχρονος μὲ τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν προηγουμένων.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ ὁ Σκυθῆς, ἓνας τῶν ἐπισήμων σοφῶν, ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Καθουίδου βασιλέως τῆς Σκυθίας καὶ υἱὸς τοῦ Γνούρου καὶ Ἑλληνίδος τινός· ὅθεν ἔγεινεν ἐγκρατῆς καὶ τῶν δύο γλωσσῶν. Εἶχε δὲ πολλὴν καὶ ἀγγίνοιαν καὶ εὐγλωττίαν καὶ ἦτο τολμηρὸς καὶ δραστήριος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του. Ἐνδύετο εἰς κάθε καιρὸν μὲ φόρεμα χοντρὸν καὶ διπλοῦν· ἡ δὲ καθημερινή του ἰτροφή ἦτο γάλα καὶ τυρί. Αἱ δημηγορίαι του ἦσαν συνεστραμμέναι καὶ ἐνστατικάι. Δὲν ἔλειπε δὲ ποτε νὰ φέρῃ εἰς πέρας ὅ,τι ἐπεχειρίζετο ἐπιμελῆς ὦν καὶ ἐπίμονος. Ὁ τολμηρὸς καὶ εὐγλωττος τρόπος τοῦ λέγειν του, ἔγεινε παροιμία, ὥστε, ἂν κάποιος τὸν ἐμιμεῖτο, ἔλεγαν δι' αὐτὸν ὅτι ἔκαμνε λόγους κατὰ τὸ σκυθικόν.

Ὁ Ἀνάχαρσις ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σκυθίαν καὶ ἦλθε νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Φθάσας δ' ἐκεῖ ὑπῆγε κ' ἐκτύπησεν εἰς τὴν θύραν τοῦ Σόλωνος· εἶπε δὲ εἰς ἐκεῖνον ὅτις ἦλθε καὶ τοῦ ἤνοιξε, νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν Σόλωνα ὅτι ἤρχετο ἐπίτηδες νὰ τὸν ἴδῃ καὶ νὰ κατοικήσῃ παρ' αὐτῷ μερικὸν καιρὸν. Ὁ δὲ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι μόνον εἰς τὸν ἰδιὸν του τόπον ὑποδέχεται τις ξένους, ἢ εἰς μέρη τὰ ὅποια ἔχουν ἐκεῖ σχέσιν τινά. Ἐν τούτοις ὁ Ἀνάχαρσις εὐθῆκε καὶ, καλὰ, τοῦ λέγει, ἐπειδὴ εὐρίσκεσαι εἰς τὸν τόπον σου καὶ εἰς τὸ ἰδιὸν σου ὀσπήτιον, εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν

σου νὰ δεχθῆς ξένους φιλικόσου λοιπὸν μαζί μου. Ὁ Σόλων θαυμάσας τὴν ἀγγίνοιαν τῆς ἀποκρίσεως ταύτης, συγκατένευσε μ' εὐχαρίστησίν του νὰ φιλοξενίση τὸν Ἀνάχαρσιν, καὶ ἔδωσε μετ' αὐτοῦ στενωτάτην φιλίαν, ἥτις διήρκεσε καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν.

Ὁ Ἀνάχαρσις ἠγάπα πολὺ τὴν ποιητικὴν, καὶ ἔγραψε διὰ στίχων τοὺς νόμους τῶν Σκυθῶν καὶ πραγματείαν περὶ πολέμου.

ἔλεγε συχνάκις ὅτι ἡ ἄμπελος φέρει τριῶν εἰδῶν σταφύλια, τὴν ἠδονὴν, τὴν μέθην, καὶ τὴν μεταμέλειαν.

Ἐθαύμαζεν ὅτι εἰς ὅλας τὰς δημοσίας συνελεύσεις συγκροτούμενας εἰς Ἀθήνας, οἱ μὲν φρόνιμοι ἐπρότειναν μόνον τὰς ὑποθέσεις, οἱ δὲ ἄφρονες τὰς ἀπεφάσιζαν. Δὲν ἐδύνατο δὲ νὰ ἐννηήσῃ διατί ἐτιμωροῦσαν μὲν τοὺς ὑβριστάς, ἐβράβευον δὲ τοὺς ἀθλητάς καὶ ἀγωνιστάς, οἵτινες ἐκτυποῦντο σκληρῶς μεταξύ των.

Ὅχι ὀλιγώτερον ἐξεπλήττετο καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες κατ' ἀρχὰς τοῦ γεύματός των ἐμετχειρίζοντο μέτρια ποτήρια. ἐπὶ τέλους δὲ ἐλάμβαναν μεγάλα, ὅποτε ἤρχιζαν νὰ μεθίωσι.

Δὲν ἐδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν παρρησίαν, τὴν ὁποίαν καθεὶς ἐδείκνυσεν εἰς τὰ συμπόσια.

Μίαν ἡμέραν ἐρωτήθεις πῶς ἤθελεν ἐμποδίσει τις τινὰ ἀπὸ τὴν μέθην· καλῆτερος τρόπος, ἀπεκρίθη, δὲν εἶναι παρὰ τὸ νὰ βάλῃ πρὸ ὀφθαλμῶν του μεθυσμένον τινὰ διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰς ἀσχημοσύνας του.

Ἐρωτηθεὶς ἄλλοτε ἂν εἰς τὴν Σκυθίαν εὐρίσκωνται ὄργανα μουσικὰ, οὐδ' ἀμπέλια, ἀπεκρίθη, δὲν ἔχομεν.

Ὠνόμαζε τὸ ἔλαιον μὲ τὸ ὁποῖον ἀλείφοντο οἱ ἀθληταὶ πρὸ τοῦ ἀγῶνος, προετοιμασίαν εἰς λυσιώδη μανίαν.

Παρατηρήσας μίαν φορὰν τὸ πάχος τῶν σκινιδίων πλάσιου

πινός, ἀλλοίμονον! ἔφωνα ἔς, τέσσαρα μόνον δάκτυλ' ἀπέχουν ἀπὸ τὸν θάνατον ὅσοι ταξειδεύου ν.

Ἐρωτηθεὶς ποῖον πλοῖον εἶναι ἀσφαλέστερον, τὸ ἐλλιμισ-
νισμένον, ἀπεκρίθη.

Ἐπανελάμβανε πολλάκις ὅτι καθεὶς χρεωστεῖ νὰ κατα-
γίνεται εἰς τὸ νὰ κρατῆ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν κοιλίην του.

Κοιμώμενος εἶχε πάντοτε τὴν δεξιάν του εἰς τὸ στόμα
διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι τι ἀπὸ τὸ ὁποῖον χρεωστοῦμεν
νὰ φυλαττώμεθα τόσον, ὅσον ἀπὸ τὴν γλῶσσάν μας.

Ὀνειδίζόμενος ὑπὸ τινος Ἀθηναίου ὅτι ἦτο Σκύθης· εἰς
ἐμέ, ἀπεκρίθη, εἶναι ὄνειδος ἢ πατρίς μου· σὺ δὲ εἶσαι
ὄνειδος εἰς τὴν πατρίδα σου.

Ἐρωτηθεὶς τί ἔχουν οἱ ἄνθρωποι ἀγαθὸν καὶ κακόν; τὴν
γλῶσσαν, ἀπεκρίθη.

Κάλλιον, ἔλεγεν, εἶναι νὰ ἔχῃς ἓνα φίλον ἀληθινόν, παρά
πολλοὺς ἐτοίμους πάντοτε ν' ἀκολουθήσουν τὴν τύχην.

Ὅταν τις τὸν ἠρώτησεν ἂν οἱ ζῶντες ἦναι πλειότεροι
ἀπὸ τοὺς νεκρούς· τοὺς δὲ ταξειδεύοντας, εἶπε, μὲ ποίους
τοὺς συναριθμεῖς;

ἔλεγεν ὅτι ἡ ἀγορά εἶναι τόπος, τὸν ὁποῖον κατέστρε-
σαν οἱ ἄνθρωποι διὰ ν' ἀπατᾷ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Μίαν ἡμέραν ἐνῶ ἐπερνοῦσεν ἀπὸ τὸν δρόμον, νέος τις
ἄρρων τὸν ὕβρισεν. Ὁ Ἀνάχαρσις τὸν ἐκύτταξε ψυχρῶς καὶ
τὸν εἶπε. Νεανίσκε, ἂν εἰς τὴν νεότητά σου δὲν φέρῃς τὸ
κρασί, εἰς τὰ γηρατεῖα σου θὰ φέρῃς τὸ νερόν.

Ἐσύγκρινε τοὺς νόμους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲ ἀράχνης ὑφά-
σματα, καὶ ἐπερίπαιζε τὸν Σόλωνα, ὅτι ἐνόμιζε μὲ γρα-
ψίματα νὰ ἐμποδίσῃ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων.

Οὗτος, λέγουν ἐπενόησε τὸν τρόπον νὰ κατασκευάζουν
χύτρας διὰ τοῦ τροχοῦ.

Ἰππῆγέ ποτε νὰ συμβουλευθῆ τὴν ἱερείαν τοῦ Απόλλωνος, διὰ νὰ μάθῃ, ἂν ὑπῆρχεν ἄλλος σοφώτερός του. Ναί, τοῦ ἀπεκρίθη ὁ χρησμός, κάποιος Μύσων ἐκ Χηνός. Ὁ Ἀνάχαρσις ἔμεινεν ἐκστατικός ὅτι δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀκούσει περὶ αὐτοῦ. Ἰππῆγε δὲ καὶ τὸν εὗρηκεν εἰς ἓνα χωρίον ὅπου ἐμόναζε, καὶ καθ' ἣν ὥραν ἐπεσκεύαζε τὸ ἄροτρόν του. Ὁ Μύσων, τοῦ φωνάζει, δὲν εἶναι καιρὸς ἤδη νὰ γεωργῆς. Τούναντίον, ἀπεκρίθη ὁ Μύσων· εἶναι καιρὸς καὶ νὰ ἐπιδι-ορθῶνῃ τίς τὸ ἄροτρόν του ὅταν ᾖ τίποτε χαλασμένον. Ὁ Μύσων οὕτως ἐτέθη παρὰ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν σοφῶν. Ἀνεχώρησε δὲ εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅπου ἐπέρασεν ὅλην του τὴν ζωὴν χωρὶς νὰ λαμβάνῃ κοινωνίαν μὲ κανένα, διότι ἐμισοῦσε φυσικὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Τὸν εἶδαν μίαν ἡμέραν συνεσταλμένον εἰς γωνίαν τινὰ ὅπου ἐγελοῦσε μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν. Πλησιάσας τις τὸν ἠρώτησε, διατί ἐγελοῦσε τόσον πολὺ χωρὶς νὰ ᾖ κανεὶς; αὐτὸ τοῦτον ἀπεκρίθη, μὲ κινεῖ εἰς γέλωτα.

Ὁ Κροῖσος ἀκούων περὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ Ἀναχάρσιδος ἐπεμψεν εἰς αὐτὸν δῶρον χρήματα, καὶ τὸν παρέκάλεσε νὰ ἔλθῃ εἰς Σάρδεις, ὃ δὲ Ἀνάχαρσις τοῦ ἀπεκρίθη οὕτως.

« Βασιλεῦ τῶν Λυδῶν· ἦλθα εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ μάθω τὴν γλῶσσαν, τὰ ἥθη καὶ τοὺς νόμους τοῦ τόπου· ἀνάγκην δὲν ἔχω ἀπὸ χρήματα· μὲ ἀρκεῖ νὰ επιστρέψω εἰς τὴν Σαῦθον μισθμονέστερος. Θὰ ἔλθω μ' ὅλα ταῦτα νὰ σε ἶδω, διότι ἔχω πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ συναισθηθῶ μετὰ τὸς φίλους σου »

Ἀπὸ τοῦ καιροῦ διέτριψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἀναχάρσις, ἀνεχώρησε δὲ εἰς τὴν πατρίδα του. Διαβίβασεν ἑαυτὸν ἐν τῇ πατρίδι εἰς τὸν ἐπιπέδατον, ὅπου ἐπὶ τῆς ἐντοπίου, πανηγυρῶντος ἦν ἡ πόλις.

πρῶς τὴν ἑορτὴν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν. ἔτχξς δὲ εἰς αὐτὴν τὴν θεάν, γὰ τὸν εὐοδώσῃ ἀκίνδύνως εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ φθάσας ἐκεῖ νὰ κάμῃ τὰς αὐτὰς θυσίας καὶ συστήσῃ εἰς τιμὴν τῆς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Σκυθίαν ἠθέλησε ν' ἀλλάξῃ τὰ παλαιὰ ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ νὰ συστήσῃ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους· πλὴν τοῦτο ἐδυσ-αρξστοῦσε πολὺ τοὺς Σκύθας.

Μίαν ἡμέραν ἐμβῆκε κρυφίως εἰς δάσος πυκνὸν τῆς Ἰλρείας διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ μυστικῶς τὸ τάξιμον, τὸ ὁποῖον εἶχε κάμει εἰς τὴν Κυβέλην. Ἐνῶ δὲ κατεγίνετο εἰς τὴν τελετὴν κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸ τύμπανον ἔμπροσθεν ἀφομοιώματός τινος τῆς θεᾶς κατὰ τὸν ἑλληνικὸν τρόπον, παρετήρήθη ὑπὸ τινος Σκύθου, ὅστις ὑπῆγε καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἦλθε παρευθὺς εἰς τὸ δάσος καὶ, συλλαβὼν τὸν ἀδελφὸν του Ἀνάχαρσιν ἐπ' αὐτοφῶρῳ, τὸν ἐτόξευσεν. Ὁ Ἀνάχαρσις ἐξέπνευσεν ἀμέσως φωνάζων ἤμην ἐν ἡσυχίᾳ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὑπῆγα διὰ νὰ διδαχθῶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἔθνη τοῦ τόπου, καὶ διὰ φθόνον ἀποθνήσκω εἰς τὸν ἴδιον τόπον τῆς γεννήσεώς μου. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἔστησαν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντας πολλούς.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

Ἐκμαζεν ἀπὸ τῆς 60 Ὀλυμπιάδος (π. Χ. 530)· ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὴν 60· ἀπέθανε τὸ 4 ἔτος τῆς 70 (π. Χ. 490.) εἰς ἡλικίαν ἐτῶν ὀγδοήκοντα, ἢ κατ' ἄλλους ἐνενηκόντα.

ΔΙΑΘΡΥΛΛΕΪΤΑΙ τὴν διαίρεσιν τῆς φιλοσοφίας εἰς Ἴωνικὴν καὶ Ἰταλικὴν. Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ἐστάθη ἀρχηγὸς τῆς Ἴωνικῆς αἰρέσεως, τῆς δὲ Ἰταλικῆς ὁ Πυθαγόρας.

Ἀρίστιπτος ὁ Κυρῆρναῖος ἀναφέρει ὅτι ὁ φιλόσοφος οὗτος ὠνομάσθη Πυθαγόρας, διότι ὠμίλει πάντοτε χρησμωδῶς, καὶ οἱ χρησμοὶ τοῦ ἦσαν τοσοῦτον ἀληθεῖς ὡς καὶ οἱ τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. Οὗτος πρῶτος ἐκ μετριοφροσύνης, ἀπεποιήθη τὴν ἐπωνυμίαν Σοφός καὶ ἔλαβεν ἀντ' αὐτοῦ τὸ Φιλόσοφος.

Ἡ κοινωτέρα γνώμη εἶναι ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἦτο Σάμιος καὶ υἱὸς τοῦ δακτυλιογλύπτου Μνισάρχου· ἄλλοι δὲ βεβαιῶνουν ὅτι ἦτον ἐκ τῆς Τυρρῆνης, καὶ ὅτι ἐγεννήθη εἰς μίαν τῶν μικρῶν νήσων κειμένων κατὰ τὰ παράλια τοῦ κράτους τούτου καὶ ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Ἐγνώριζε δὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός του, καὶ κατεσκεύασεν ὁ ἴδιος τρία ποτήρια ἀργυρᾶ, τὰ ὅποια ἐχάρισεν εἰς τρεῖς Αἰγυπτίους ἱερεῖς. Ἐχρημάτισε κατ' ἀρχὰς μῶθητις τοῦ σοφοῦ Φερεκύδου, εἰς τὸν ὁποῖον κατ' ἐξαιρετικὸν τρόπον ἐπροσκολλήθη· ἀλλὰ καὶ ὁ Φερεκύδης ἐκ μέρους του ἠγάπα πολὺ τὸν Πυθαγόραν. Μίαν ἡμέραν ὅταν ὁ Φερεκύδης εὗρίσκετο εἰς κίνδυνον μέγαν ἀπὸ ἀσθένειαν, ὁ Πυθαγόρας ἠθέλησε νὰ ἐμβῆ εἰς τὸ οἶκημά του διὰ νὰ τὸν επισκεφθῆ. Ὁ Φερεκύδης ὅμως, φοβούμενος μήπως ἡ ἀρρώστια του ἦτο καλλιητική, ἐκλείσει ταχέως τὴν θύραν καὶ



ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ



ΣΩΚΡΑΤΗΣ



ΠΛΑΤΩΝ



ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΡΕΥΝΗΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΤΗΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

περάσας τοὺς δακτύλους του διά τινος χαραγῆς, κέτταξε, τοῦ λέγει, καὶ κρίνε εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκομαι ἀπὸ τὰ δάκτυλά μου, τὰ ὅποια βλέπεις κατάξηρα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φερεκύδου, ὁ Πυθαγόρας ἐσπόδασε μερικὸν καιρὸν εἰς Σάμον πλησίον τοῦ Ἑρμοδάμαντος. Ἐπειτα, ὀρμώμενος ἀπὸ ὑπερβάλλουσας ἔφρου μαθήσεως καὶ γνωρίσεως τῶν ἠθῶν τῶν ξένων, παρήτησε τὴν πατρίδα του, καὶ ὅ,τι εἶχε διὰ νὰ ταξειδεύῃ. Διέτριψε δὲ ὀλίγον καιρὸν εἰς Αἴγυπτον συναναστρεφόμενος μὲ τοὺς ἱερεῖς διὰ νὰ εἰσδύσῃ, εἰς τὰ πλέον ἀπόρρητα τῆς θρησκείας των.

Ὁ Πολυκράτης ἔγραψε περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἄμασιν, βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, νὰ τὸν περιποιηθῇ ἐντίμως. Ἐπειτα ὁ Πυθαγόρας ὑπῆγεν εἰς τοὺς Χαλδαίους διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν μαγικὴν, καὶ, ἀφοῦ ἐκ περιεργείας περιῆλθε διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ἔφθασεν εἰς Κρήτην, ὅπου συνέδεσε μὲ τὸν Ἐπιμενίδην στενωτάτην φιλίαν, κ' ἐκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον (α). Ἀλλὰ, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν τυραννίαν

(α) Ἡ Σάμος, νῆτος τοῦ Ἀρχιπελάγους, κειμένη κατὰ τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, εἶναι ἐπίσημος εἰς τὴν παλαιὰν ἱστορίαν διὰ πλῆθος συμβάντων ἀξιοσημείωτα, καὶ διὰ τρία τινὰ ἀξιοθέατα ἀριστουργήματα τῶν παλαιῶν Σαμίων, τὰ ὅποια μόνον ἠθέλον ἀρχεῖσαι νὰ συστήσωσι τὴν φιλοκαλίαν καὶ εὐκλειαν αὐτῶν. α'. Ἐν ὄρυγμα ἀρξίστομον ὑποκάτω ὄρους τινὸς κατεσκευασμένου, μῆκος ἔχον ἑπτὰ σταδίων, πλάτος ὀκτὼ ποδῶν καὶ ἕψος ὁμοίως, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ πρόποδος καὶ πρὸς αὐτὸν κατ' ὅσον τὸ πλάτος τοῦ βουνοῦ, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ὄρος τοῦτο ἐφαίνετο τετραπυκνῆ. Κάτωθεν δὲ τοῦ ὄρυγματος τούτου ὑπῆρχαν ἕτερον ὄρυγμα στενωτέρον, κατὰ μῆκος τοῦ ὀκτοῦ διωχτεῦστο διὰ σωλῆνων εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ ποιοῦ. β'. Πρὸς μαίαια -ις περίξ τοῦ λιμένος βάθους ἔχουσα εἴκοσι ὄρυγιῶν καὶ μῆκος δύο σταδίων. γ'. Ὁ ναὸς τῆς Ἥρας, τὸν ὅποιον ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖ ὡς τὸν μεγαλύτερον ὄσων εἶδαν εἰς τὰς περιηγήσεις του. Τὰ δύο πρῶτα ἐφύζονται μὲν καὶ τὴν σήμερον, ἀλλ' εἶναι ὑπὸ τοῦ χρόνου τὸ περισσότερο

τοῦ Πολυκράτους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὔρε τὴν πατρίδα τοῦ καταδυναστευομένην, ἀπεφάσισε νὰ ἐξορισθῆ ἐκουσίως. Ἰπῆγε λοιπὸν εἰς τὴν Κρότωνα τῆς Ἰταλίας, καὶ ἀπεκατεστάθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μύλωνος· ὅθεν ἐκ τούτου ἐπωνομάσθη Ἰταλικὴ ἡ αἵρεσις τῆς ὁποίας ἔγεινεν ἀρχηγός.

Ἡ φήμη τοῦ Πυθαγόρου δὲν ἤργησε πολὺ νὰ διαδοθῆ καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν. Τριακόσιοι μαθηταὶ καὶ ἐπέκεινα ἐπροσκολλήθησαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἐσχημάτισαν μικρὰν πολιτείαν κάλλιστα διοργανισμένην. Πολλοὶ θέλουν ὅτι καὶ ὁ Νουμᾶς ἦτον ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτων, καὶ ὅτι ἐπαροικοῦσεν εἰς Κρότωνα παρὰ τῷ Πυθαγόρᾳ ὅταν ἐκλέχθη βασιλεὺς τῆς Ρώμης. Πλὴν οἱ ἀκριβέστεροι χονολόγοι δυσχυρίζονται ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Πυθαγόρας ἦτον ὁμόφρων μὲ τὸν Νουμᾶν ὅστις ἦτο πολὺ προγενέστερος ἐκείνου, διὰ τοῦτο ἔλαβαν ἀφορμὴν νὰ εἴπωσι μαθητὴν τοῦ τὸν Νουμᾶν.

διεφθαρμένα. Φιλόκαλός τις δὲ καὶ πατρικὴ κυβέρνησις δύναται νὰ καθάριση ταῦτα ὑπὸ τῶν γαιῶν, αἱ ὁποῖαι εἰσέδυσαν ἐντὸς τοῦ ὀρύγματος καὶ τοῦ λυμένου, καὶ ἐπιδιορθώσῃ αὐτὰ ὥστε νὰ χρησιμεύσωσι, καθὸ μὲν ἀρχαιοτῆτες, πρὸς δέξαν τῆς νήσου, καθὸ δὲ ἀνάγκης ἔργα, πρὸς εὐημερίαν τῶν κητοίκων. Ἄλλ' εἶναι ἀδύνατον τοιαῦτα νὰ κατορθωθῶσιν ἀπὸ τὴν παροῦσαν διοίκησιν τῆς νήσου.

Τῆς νήσου ταύτης τὴν δόξαν δὲν συσταίνεσσι μόνον τὰ εἰρημένα καταστήματα. Αὕτη ἐστάθη ἐνδοξος καὶ διὰ πολέμους πολλοὺς τοὺς ὁποίους ὑπέστη ἀνδρείως μὲ διαφόρους Ἑλληνικοὺς καὶ βαρβάρους λαούς· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος δὲν ἐδείχθη ὀλιγώτερον ἀνδρεία καλλίσουσα μὲ ἀξίαν ἐγκωμίων γενναιοψυχίαν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Πλὴν ἦτο πεπρωμένον εἰς τὴν δυστυχῆ ταύτην νῆσον νὰ ὑποκύψῃ καὶ αὐθις εἰς τὸν ὠφειότατον καὶ τρισβαρβάρωτατον ζυγὸν, καὶ νὰ ὑπομένη ἤδη σενάζουσα ὑπ' αὐτόν. Ἄν ἀντὶ τουρκικοῦ προσώπου ἄρχοντος τῆς νήσου πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως κατεστάθη ἤδη χριστιανός, ἄραγε ὁ Χριστιανός οὗτος ἤσκησε κἂν ἀπαξ πρὸς τοὺς δυστυχεῖς Σαμίους τὴν ἐντελλομένην ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ σώματος τοῦ Θεοῦ, δικαιοσύνην καὶ φιλοκρηπίαν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς Σαμίους; Ὁχι. Ἐφρόντισε πρὸς ἑ καλὸς εὐ-

Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγεν ὅτι μεταξύ φίλων πάντα εἶναι κοινὰ καὶ ὅτι ἡ φιλία κατασταίνει ἴσους τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ μαθηταὶ τοῦ δὲν εἶχάν τι ἰδιαίτερον ἐσύναπτον εἰς ἓν ὅλας αὐτῶν τὰς περιουσίας καὶ δὲν εἶχαν εἰμὴ ἓν μόνον βαλάντιον. Ἐπέρασαν δὲ τοὺς πρώτους πέντε χρόνους ἀκούοντες τὰς νοθεσίας τοῦ διδασκάλου των, καθ' οὓς ἐφύλαττον ἄκραν ἐχεμυθίαν, ἥτοι δὲν ἐπρόφερον οὐδὲ κἄν μίαν λέξιν. Μετὰ τὴν μακρὰν καὶ αὐστηρὰν ταύτην δοκιμασίαν τοὺς ἦτο συγχωρημένον νὰ ὁμιλοῦν, νὰ ἔρχωνται πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Πυθαγόρου καὶ νὰ συνδιαλέγωνται μετ' αὐτοῦ.

Εἶχε δὲ ἦθος μεγαλοπρεπέστατον, ἀνάστημα ὠραῖον καὶ πρόσωπον ὁμοίως εὖμορρον. Ἐνδύετο εἰς κάθε καιρὸν με ἐσθῆτα λευκὴν ἐξ ἐρίου πάντοτε καθαρωτάτην. Δὲν ὑπέκειτο δὲ εἰς κἄνεν πάθος, κ' ἐφύλαττεν αἰετοτε ἄκραν σεμνοπρέπειαν.

τος χριστιανὸς νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄγουσαν ὁδόν; Ἐπεμελήθη τοῦλάχιστον τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας κατὰ τὰς χριστιανικὰς ἀρχάς; Ὀχι. Μὴν ἀμελή; Ὀχι. Τί λοιπὸν μὴν ἦναι πάντῃ ἀναίσθητος ὁ ἄθλιος ὥστε ν' ἀγνοῇ τὸ καλόν; Οὐδὲ τοῦτο· ἀλλ' ἐνεργεῖ ἐχθρικῶς με προνοημένον σκοπὸν ἐναντίον τοῦ καλοῦ, ὡς ἀρμόζον τοῦτο εἰς τὴν καταχθόνιον καὶ ἀντίχριστον ἐκείνην πολιτικὴν, τὴν ὁποῖαν καὶ αὐτὸς κακοβούλως καὶ πρὸς αἰσχρὰν ἰδιοτέλειαν παρεδέχθη, καὶ ἡ ὁποῖα σκοπὸν μόνιμον τρέφει τὴν ἀποκτῆνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Βάρβαροι καὶ αἰσχίσται συνήθειαι, τίς ἤθελε τὸ πιστεύσει! βδελυττόμεναι καὶ ἀποσκορρακιζόμεναι ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν λαμβάνουν ἐκεῖ χώραν, ἐπιτρέπονται, ὑποστηρίζονται. Ἄνδρες δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μέτοχοι παιδείας περιφρονοῦνται, ἀπολακτίζονται, ἀπὸ φόβου μὴ ἡ παρουσία των μὲν κατορθώσῃ νὰ διεγείρῃ τὴν πρὸς τὰ καλὰ κλίσιν τῶν Σαμίων· παραιτοῦσι τέλος τὸν ἀναξιοπαθοῦντα ἐκείνον τρόπον ρίπτοντες ἐπ' αὐτοῦ ἑνδακρυ βλέμμα εἴκτου. Εὖνοες τῆς ἐξουσίας εἶναι κόλακες, κητάσκοποι καὶ ἀγύρται, διὰ τῶν ὁποίων ἰσχύει νὰ καταμελίξῃ εἰς κόμματα τοὺς Σαμίους διὰ νὰ στηρίζεται τάχα αὐτή. Ὁ καιρὸς ἤθελε με λείψει νὰ ἀναπτύξω τὰ εἰρημμένα καὶ ν' ἀριθμῶ ἔτι πολλὰς

Ποτὲ δὲν ἐφάνη γελῶν οὔτε ἀστεϊζόμενος. Δὲν ἐτιμῶρει κἀνένα ὅταν εὐρίσκετο εἰς θυμὸν, οὐδ' αὐτόν του τὸν δοῦλον. Ἦρχοντο πανταχόθεν πλήθη ἀνθρώπων διὰ νὰ ἀκροασθῶσι τὸν Πυθαγόραν καὶ νὰ τὸν παρατηρήσουν μεταξὺ τῶν μαθητῶν του. Ἄνθρωποι ὑπὲρ τοὺς ἑξακοσίους ἤρχοντο κατ' ἔτος εἰς Κρότωνα, καὶ ἐνομίζετο εὐτυχῆς ὅστις ἐσυνωμιλοῦσε μίαν στιγμὴν μὲ τὸν Πυθαγόραν.

Ἐδῶκε νόμους εἰς πολλοὺς λαοὺς οἵτινες τὸν παρεκάλεσαν ἐπὶ τούτου. Τοσοῦτον δὲ ἐθαυμάσθη ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον, ὥστε δὲν ἔκχμναν διαφορὰν μεταξὺ τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τῶν χρησμῶν τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. Ἀπηγόρευε ῥητῶς τὸν ὄρκον καὶ τὸ νὰ φέρνουν τοὺς θεοὺς εἰς μαρτυρίαν, καὶ ἔλεγεν ὅτι χρεωστεῖ καθεὶς νὰ βιάζῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸ νὰ γίνεταί τιμιος, ὥστε νὰ μὴ λαμβάνῃ κἀνεὶς δυσκολίαν νὰ δίδῃ πίστιν εἰς τοὺς λόγους του.

Ὁ Πυθαγόρας ἐδόξαζεν ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἔμφυχος καὶ νοερός ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ μεγάλου τούτου σώματος εἶναι ὁ

ἄλλας ἄλλης φύσεως καταδυναστείας. Ὅλα δὲ ταῦτα ἴσως ἤθελον σὲ φανῆ, φίλτατε ἀναγνώστα, ἀπίστευτα· « ἀλλ' ὁ ἔωρακῶς μεμαρτύρηκε » καὶ μὲ τὸν οὐρανὸν οὐδὲ γὰρ δὲν προσθέτει παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Πῶς ἄρα γε ἤθελε φερθῆ; μὲ ποῖον ὄμμα ἤθελε θεωρῆται ὁ Πυθαγόρας, ἂν ἐπαλινόσται ἐκ τοῦ ἄδου, τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς πατρίδος του, ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ ὅς τις δὲν ὑπέφερεν εὐρῶν αὐτὴν ποτὲ τυραννουμένην ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους, καὶ ἐξωρίσθη ἰκουσίως εἰς ἀλλοδαπὴν γῆν; (καὶ μολαταῦτα συγκρίνοντες εἰ Σάμιοι τὸν παλαιὸν μὲ τὸν νέον Πολυκράτην, δὲν ἤξεύρω ἂν ἦναι ὑπερβολή, νὰ εἶπω ὅτι ἐκεῖνον ἤθελον, εἰς τὴν ἀθημονίαν των μάλιστα, ὀνομάσει « θεὸν Σωτῆρα ») ἤθελε βέβαια, σύννους καὶ σκυθρωπὸς ὑπὸ λύπης καὶ φρίκης, στρέψει τὰ νῶτα καὶ ἀκολουθήσει πάλιν τὸν δρόμον τοῦ ἄδου. Πόση ἐπιδαψίλευσις δόξης εἰς τὴν φιλάνθρωπον καὶ φωτισμένην Εὐρώπην, ἂν, γνωρίσασα τὴν ἀξιοθρήνητον ταύτην τοῦ ἀγαθοῦ ἐκεῖνου λαοῦ κατάστασιν, τὴν οἰκτείρη καὶ ἀποκυλίση ἀπ' αὐτὸν τῆς τρισεχθάρου δουλείας τὴν βαρυντάτην πλάκα ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ δυστυχῆς κατακλαυθμένος. Σ. Μ.

Αἰθῆρ, ὅθεν παράγονται ὅλαι αἱ ἄλλαι ψυχαὶ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν. Ἐγνώρισε μὲν ὅτι αἱ ψυχαὶ εἶναι ἀθάνατοι, πλὴν ἐπίστευεν αὐτὰς περιπλανωμένας εἰς τὸν αέρα, καὶ οἰκσιοποιουμένας ἀδιαφόρως τὰ πρῶτα σώματα, τὰ ὅποια ἤθελαν ἀπαντήσῃ. Ψυχῆς τις, παραδείγματος χάριν, ἐξερχομένη ἀπὸ τοῦ σώματος τινὸς ἀνθρώπου, ἐμβαίνει εἰς σῶμα ἵππου, λύκου, ὄνου, πέρδικος, ὄψαριου, ἢ ὀποιοῦδήποτε ἄλλου ζώου, καθὼς εἰς σῶμα ἀνθρώπου. Παρομοίως ἡ ψυχὴ τοῦ τυχόντος κτήνους ἐξερχομένη ἀπὸ τοῦ σώματός του ἐμβαίνει ἀδιακρίτως εἰς σῶμα ἀνθρώπου ἢ ζώου. Διὰ τοῦτο ἀπηγόρευε ῥητῶς τὸ νὰ τρώγουν ζῶα. Ἐνόμιζε δὲ ὅτι φονεύων τις μυῖαν, ἢ ἄλλο μικρὸν ἔντομον, δὲν πράττει μικρότερον ἔγκλημα ἢ ἂν φονεύσῃ ἄνθρωπον, καθότι ἡ αὐτὴ ψυχὴ εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ ζωικὰ ὄντα.

Διὰ νὰ πείσῃ δὲ τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύσωσι τὴν μετεμψύχωσιν, ἔλεγεν ὅτι ἦτο ποτὲ Αἰθαλίδης, καὶ ἐνομίσθη υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ· ὅτι ὁ Ἑρμῆς τὸν εἶχε τότε εἰπεῖ νὰ τοῦ ζητήσῃ ὅ,τι ἄλλο ἤθελε πλὴν τῆς ἀθανασίας καὶ ἡ ἐπιθυμία του ἤθελε πληρωθῆ, ὁ δὲ Πυθαγόρας τοῦ ἐζήτησε τὴν χάριν νὰ ἐνθυμῆται τὰ τρέχοντα ἐν ὄσῳ ἔζη καὶ τὰ τρέξαντα μετὰ τὴν τελευταίαν του· ὅτι ἔκτοτε ἤξεύρει ἅπανθὰ ὅσα συνέδησαν· ὅτι ἀφοῦ ἔπλευσε νὰ ἦναι Αἰθαλίδης ἔγεινεν Εὐρροβος, καὶ εὐρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος, ὅπου πληγωθεὶς καιρίως ἀπὸ τὸν Μενέλαον ἀπέθανεν· ἡ δὲ ψυχὴ του μετεδιβάθη εἰς τὸν Ἑρμότιμον, καὶ ὅτι κατ' ἐκείνον τὴν καιρὸν, διὰ νὰ καταπείσῃ τὸν κόσμον περὶ τῆς χάριτος τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Ἑρμῆν, ὑπῆγεν εἰς τοὺς Βραγχίδας, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος ἔδειξε τὴν ἀσπίδα του κατασαπημέναν, τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος, ἐπιστέφων ἐκ τῆς Τρωάδος, ἀφιέρωσεν εἰς τὸ

θεὸν εἰς σημεῖον ὅτι ἐνίκησε. Μετὰ ταῦτα ἔγεινεν ὁ ἀλιεὺς Πύρρος, καὶ ἀκολούθως ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, χωρὶς νὰ ἐπαριθμήσῃ ὅτι προτοῦ ἦτον ὁ πετεινὸς τοῦ Μυκίλλου, καὶ τὸ παγῶνι τοῦ δὲν ἔξέρω ποίου.

Ἐβεβαίονεν ὅτι, εἰς ὅσα ταξείδια ἔκαμεν εἰς τὸν ἄδην, εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἡσιόδου εἰς στήλην δεμένην μὲ ἀλύσσους, ὅπου ἐκολάζετο σκληρῶς τὴν δὲ τοῦ Ὀμήρου κρεμαμένην εἰς δένδρον καὶ περικυκλουμένην ἀπὸ ὄφεις, δι' ὅσας ψευδολογίας ἐφεῦρε καὶ ἀπέδωκεν εἰς τοὺς θεούς. Πρὸς τούτοις ἐβασανίζοντο δεινῶς καὶ οἱ ἄνδρες, οἵτινες δὲν ἐζησαν καλῶς μὲ τὰς γυναῖκάς των.

Ἄλλοτε ὁ Πυθαγόρας ἔκαμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑπόγειον ἔνδον τοῦ ὁποίου ἐκλείσθη, παρακαλέσας τὴν μητέρα του νὰ σημειόνη λεπτομερῶς ὅσα συνέβαιναν καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ἀπουσίας του. Μετὰ δὲ ἓνα ὀλόκληρον ἐνιαυτὸν ἐξῆλθε ῥυπαρὸς, κάτισχνος, φρικώδης. Ἐσύνχευε δὲ τὸν λαὸν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ ἄδου· καὶ, διὰ νὰ πιστεύσουν εἰς ὅσα ἔμελλε νὰ εἴπῃ, ἤρχισε νὰ διηγῆται τὰ τρέξαντα εἰς τὴν ἀπουσίαν του. Ὁ λαὸς κατεπλάγη ὑπερβαλλόντως, ὥστε ἀμέσως ὑπέλαβαν ὡς θεῖον τὸν Πυθαγόραν. Ὅλοι ἐκλαίαν καὶ ὠλόλυζον. Οἱ δὲ ἄνδρες τὸν παρεκάλεσαν νὰ διδάξῃ τὰς γυναῖκάς των, καὶ διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες τῆς Κρότωνος ὠνομάσθησαν Πυθαγρικάι.

Εὐρισκόμενος μίαν ἡμέραν εἰς δημοσίους ἀγῶνας, ἐκάλεσε μὲ φωνάς τινας ἓνα ἀετὸν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἡμερώσει χωρὶς νὰ ἔχη κανεὶς εἶδῃσιν· ὅλον δὲ τὸ πλῆθος ἔμεινα ἐκστατικαί· καὶ, διὰ νὰ κάμῃ τὸ πρᾶγμα ἐκπληκτικιώτερον ἔδειξεν εἰς ὅλην τὴν ὀμήγουριν τὸν μηρὸν τοῦ χρυσοῦν.

Δὲν ἐθυσίαζε δὲ ποτε ἄλλο, εἰμὴ ψωμῖα, πλακούντια, καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἐλέγε δὲ ὅτι οἱ θεοὶ ἔφριττον διὰ τὰ αἰ-

ματώδη θύματα, καὶ ὅτι τοῦτο εἰμποροῦσε νὰ κινήσῃ τὴν ὀργήν των κατὰ τῶν ὅσοι δισχυρίζονται ὅτι τοὺς τιμοῦν μὲ τοιαύτας θυσίας.

Φαίνεται πολὺ πιθανὸν ὅτι ὁ Πυθαγόρας δι' ὅλων τούτων τῶν γνωμῶν ἤθελε ν' ἀποτρέψῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν πολυτέλειαν τῶν βρωμάτων, καὶ νὰ τοὺς συνηθίσῃ νὰ ζῶσι λιτῶς, ὡς συμπεριώτερον τοῦτο εἰς τὴν ὑγίαν καὶ ὡς ἱκανὸν νὰ ἔχῃ τὸ πνεῦμα ἐλεύθερον καὶ εἰς κατάστασιν νὰ κάμνῃ τὰς ἐνεργείας του. Διὰ νὰ δώσῃ δὲ παράδειγμα, δὲν ἔπινεν ἄλλο παρὰ νερὸν, καὶ δὲν ἔτρωγεν, εἰμὴ ψωμί, μέλι, καρπούς καὶ ὄσπρια, πλὴν τῶν κυάμων, τοὺς ὁποίους ἐσέβετο, χωρὶς νὰ ἦναι γνωστὸς κανεὶς λόγος ἀπογοῶν, ὅστις τὸν ὑπεχρέονεν εἰς τοῦτο.

Ἐλεγεν ὁ Πυθαγόρας ὅτι ἡ ζωὴ παρομοιάζει μὲ πανήγυριν· καθὼς εἰς πανήγυριν τινα, ἄλλοι ἔρχονται νὰ γυμνασθοῦν εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἄλλοι διὰ νὰ ἐμπορευθοῦν, καὶ ἄλλοι ὡς ἀπλοῖ θέαται, παρομοίως, εἰς τὴν ζωὴν, οἱ μὲν γεννῶνται δούλοι τῆς δόξης, οἱ δὲ τῆς φιλοδοξίας, οἱ δὲ ζητοῦν ἀπλῶς νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν.

Δὲν ἤθελε νὰ ζητήσῃ ποτὲ κανεὶς τι δι' αὐτὸν, διότι καθεὶς ἠγνόει ποῖα τοῦ ἀνγκαιουῶσαν. Ἐδιαίρουσε τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη· παιδίον ἕως εἴκοσι ἐτῶν, νεανίας ἕως τεσσαράκοντα, ἀνὴρ ἕως ἐξήκοντα, γέρον ἕως ὀγδοήκοντα. Τὸν παρελθόντα δὲ ταῦτα ἐνόμιζεν ἔξω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ζώντων.

Ἠγάπη πολὺ εἶναι γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν. Οὗτος παρετήρησεν ὅτι ὁ πρωινὸς ἀστὴρ καὶ ὁ ἑσπερὸς ἦσαν ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς ἀστὴρ, καὶ ἐφεῦρεν ὅτι, παντὸς ὀρθογωνίου τριγώνου τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτείνουσής εἶναι ἴσον μὲ τὰ τετράγωνα τῶν λοιπῶν δύο πλευρῶν.

Λέγουν ὅτι ὁ Πυθαγόρας τόσο ὑπερεχάρη διὰ τὴν εὐ-
 ρεσιν τοῦ περιφήμου τούτου θεωρήματος, ὥστε νομίσας
 ἑαυτὸν χρεώστην εἰς τὴν ἔμπνευσιν τῶν θεῶν, ἔδειξε τὴν
 εὐγνωμοσύνην του διὰ μιᾶς ἐκατόμβης, δηλαδὴ θυσίας
 ἑκατὸν βωδίων. Τοῦτο ἀναφέρεται ἀπὸ πολλοὺς, μολονότι
 εἶναι ἄκρως ἀντικείμενον εἰς τὸ σύστημα τοῦ Πυθαγόρου.
 Ἴσως ὅμως τὰ βωδία ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ μέλιτος
 καὶ ἀλεύρου, καθὼς οἱ Πυθαγορικοὶ ἐθυσίαζον. Τινὲς ἔγρα-
 ψαν ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν χαρὰν του· πλὴν, κατὰ τὰ γρα-
 φόμενα εἰς τὸν Διαγέννην Δαέρτιον, τοῦτο δὲν φαίνεται βιά-
 σιμον.

Ὁ Πυθαγόρας ἐφρόντιζε μεγάλως νὰ διατηρῇ τὴν φι-
 λίαν καὶ ἀμοιβαίαν ἀγάπην μεταξὺ τῶν μαθητῶν του.
 Ὡμίλει δὲ συνεχῶς πρὸς αὐτοὺς μὲ παραβολὰς ὁπόταν
 τοὺς ἐδίδατκε· τοὺς ἔλεγε, παραδείγματος χάριν, μὴν ὑπερ-
 πηδᾶτε ζυγόν· τοῦτέστι νὰ μὴν ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν
 δικαιοσύνην. Μὴ καθίζετε ἐπὶ χαίνικος (ἡμερησίου τροφῆς)·
 ἦτοι μὴ προσηλόνεσθε μόνον εἰς τὸ ἐνεστὸς, ἀλλὰ μερι-
 μνᾶτε καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος.

Τοὺς ἐνουθέτει νὰ πηγαίνουν καθεὶς κατὰ μόνας πᾶσαν
 ἡμέραν, καὶ νὰ λέγουν πρὸς τὸν ἑαυτὸν των· Εἰς τί ἐξώ-
 δευσε τὴν ἡμέραν, ποῦ ἦσουν; τί ἔκαμες ἐγκαίρως ἢ ἀκαίρως;

Τοὺς ἐδιώριζε νὰ ἦναι πάντοτε ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικόν
 των σεμνοὶ καὶ καθάριοι, καὶ νὰ μὴν ἀφαρπάζωνται ἀπὸ
 χαρὰν ἢ θλίψιν· ν' ἀγαπῶσι τοὺς γονεῖς των, νὰ σέβωνται
 τοὺς γέροντας, νὰ μεταχειρίζωνται τὴν σωμασκίαν διὰ νὰ
 μὴ γίνωνται ὑπὲρ τὸ μέτρον παχεῖς, νὰ μὴν ἐξοδεύουν
 ὅλην των τὴν ζωὴν εἰς τὰς περιηγήσεις, καὶ νὰ θεωροῦν
 χρεὸς των τὸ νὰ λαμβάνουν ἰδιαιτέραν τινα φροντίδα εἰς

τὸ νὰ τιμῶσι τοὺς θεοὺς, καὶ ν' ἀποδίδωσι πρὸς αὐτοὺς τὴν ὀφειλομένην λατρείαν.

Ὁ Σκύθης Ζάμολξις, δούλος τοῦ Πυθαγόρου, ἤξευρε τόσον καλῶς νὰ ὠφελῆται ἀπὸ τὰς διδασκαλίας τοῦ κυρίου του, ὥστε, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, οἱ Σκύθαι τοῦ ἔκαμαν θυσίας, καὶ τὸν συνηρίθμησαν μὲ τοὺς θεοὺς.

Ὁ Πυθαγόρας ἐνόμιζεν ὅτι παντὸς πράγματος ἀρχὴ εἶναι ἡ μονάς· ὅτι ἐκ ταύτης συνιστῶνται οἱ ἀριθμοί· ἐκ δὲ τῶν ἀριθμῶν τὰ σημεῖα· ἐκ δὲ τῶν σημείων αἱ γραμμαί· ἐκ δὲ τῶν γραμμῶν αἱ ἐπιφάνειαι· ἐκ δὲ τῶν ἐπιφανειῶν τὰ στερεά, καὶ ἐκ τῶν στερεῶν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα συντίθεται τὸ πᾶν, καὶ ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα μεταβάλλονται μὲν διηνεκῶς τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο, πλὴν τίποτε δὲν ἀφανίζεται· ὅτι δὲ συμβαίνει ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ μεταβολή.

Ἐλεγεν ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδῆς, θεμένη εἰς τὸ μέσον τοῦ κόσμου (α)· ὅτι εἶναι κατοικημένη πανταχόθεν, καὶ

(α) Δὲν γνωρίζω εἰς ποίων μαρτυρίας ἐπεριδόμενος ἀποδίδει ὁ σοφὸς Φενελὼν εἰς τὸν Πυθαγόραν τὸ δόγμα τοῦτο περὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου τῆς γῆς, ὡς κέντρον ταύτης οὔσης καὶ εὐχὴ τοῦ ἡλίου. Ἡμεῖς ἐξ ἐναντίας γνωρίζομεν θετικῶς ὅτι ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ Πυθαγορικοὶ ἐδέξαζον κέντρον τὸν ἥλιον, τὸν ὁποῖον, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσωσι τὴν δεισιδαιμονίην, ὠνόμαζον ΠΥΡ καὶ περίξ αὐτοῦ ἔλιγον ὅτι περιστρέφεται ἡ γῆ, ἐν οὔσῃ τῶν περὶ αὐτὸν περιφερομένων σωμάτων, ἀπαράλλακτα ὡς ἐδογματίσεν ὁ Κοπέρνικος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔπεται ὅτι κακῶς ἀποδίδουσι τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τάξεως ταύτης. Ὁ Κοπέρνικος δὲν δύναται ἄλλο νὰ θεωρηθῆ, εἰμὴ ὡς ἀνκνωτῆς, νὰ εἶπω εὖτως, τοῦ περιφήμου τούτου συστήματος. Εὐκλείδης, Πλάτων καὶ πλείστοι ἄλλοι τῆς ἀρχαιότητος σοφοὶ εἶχον τὰς αὐτὰς περὶ τούτου δοξασίας. Ὁ Πλούταρχος θεωρεῖ καὶ τὸν Νουμᾶν, τὸν μετὰ τὸν Ρωμύλον βασιλεύσαντα εἰς Ρώμην, ἐμάρφρονα καὶ κατὰ τούτο μὲ τὸν Πυθαγόραν, τὸν ὁποῖον θέλει νὰ ὑποστήσῃ διδάσκαλον τοῦ βασιλέως ἐκείνου. Ἐκ τῶν ἀκοούθων λόγων τοῦ Πλούταρχου διαδηλοῦνται αἱ περὶ τοῦ πρε-

κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀντίποδες, οἵτινες περιπατοῦν ἔχοντες ἀντιθέτους πρὸς τοὺς ἐδικούς μας τοὺς πόδας των· ὅτι ὁ αἶθρ, ὅστις τὴν περικυκλῶνει εἶναι παχυμερῆς καὶ σχεδὸν ἀκίνητος, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὅσα ζῶα κατοικοῦν τὴν γῆν εἶναι θνητὰ καὶ ὑποκείμενα εἰς φθοράν· ὅτι ἀπ' ἐναντίας, ὁ ἀνώτατος αἶθρ εἶναι λεπτότατος καὶ ἀκίνητος· ὅθεν ὅσα ζῶα πληροῦσιν αὐτὸν εἶναι ἀθάνατα καὶ ἀκλόυθως θεῖα· ἐπομένως δὲ ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες εἶναι θεοί, ὡς θεμενοὶ ἐν μέσῳ τοῦ λεπτοῦ ἐκείνου αἵρος, καὶ τῆς ἐνεργοῦς καὶ ζωογόνου θερμότητος.

Πολλὰ λέγονται περὶ τοῦ θανάτου τοῦ φιλοσόφου τούτου.

Λέγουσιν ὅτι τινὲς, τοὺς ὁποίους δὲν ἤθελε νὰ δεχθῆ μαθητὰς, ἀγανακτήσαντες δι' αὐτὴν τὴν ἀποτυχίαν ἐνέπρησαν τὴν οἰκίαν τοῦ Μύλωνος, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ὁ Πυθαγόρας. Ἄλλοι δὲ βεβαιόουν ὅτι οἱ Κροτωνιάται ἔκαμαν τοῦτο φοβούμενοι μὴ θελήσῃ ν' ἀποκατασταθῆ κυριάρχης εἰς τὸν τόπον των. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, ὅταν ὁ Πυθαγόρας εἶδε τὰ

κειμένου συστήματος δοξαταί τοῦ Πυθαγόρου, ἢ καὶ τοῦ Νουμᾶ. « Νουμᾶς » δὲ λέγεται καὶ τὸ τῆς Ἐπίτας ἱερὸν ἐγκύκλιον περιβαλέσθαι τῷ ἀσδέσῳ » πυρὶ φρουρᾶν· ἀπομιμούμενος, οὐ τὸ σχῆμα τῆς γῆς ὡς ἐπίτας οὐσης, » ἀλλὰ τοῦ συμπάντος κόσμου, οὗ μέτρον εἰς Πυθαγορικοὶ τὸ πῦρ ἰδρύσθαι » νομίζουσι, καὶ τοῦτο ἐπίταν καλοῦσι καὶ μονάδα. τὴν δὲ γῆν, οὔτε ἀκίνητον οὔτ' ἐν μέσῳ τῆς περιφορᾶς εὔταν, ἀλλὰ κύκλῳ περὶ τὸ πῦρ » αἰωρουμένην, οὔτε τῶν τιμιωτάτων οὐδὲν, οὔτε τῶν πρώτων τοῦ κόσμου » μορίων ὑπάρχειν». Ἀκολουθῶς λέγει καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος ὅτι εἰς τὸ » γῆρας του ἐσυλλογίζετο κατὰ τοῦτο ὅμοια μὲ τὴν Πυθαγόραν.» Ταῦτα » δὲ καὶ Πλάτωνα φασὶ πρεσβύτην γενόμενον διαανενηθῆαι περὶ τῆς γῆς, » ὡς ἐν ἑτέρῳ χώρῳ καθεστῶσης, τὴν δὲ μέτρη καὶ κυριωτάτην ἑτέρῳ τινὶ » κρείττονι προσήκουσαν.» (Πλούτ. ἐν Βίῳ Νουμᾶ. παράγρ. ΙΑ.) Ἐκ τῆς » συνεσταλμένης ταύτης ἐκφράσεως εἰκάζεται πῶσον ἐπίφοβος ἦτο τὸ πάλαι » ἡ δευσιδαιμονία καθὼς ἐτάθη καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ ὑπάρχει » εἰς τινὰ μέρη καὶ τὴν σήμερον ὡς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῶν φρονημά- » των. Σ. Μ.

πάντα εἰς ἐμπρησμόν, ἐτραβίχθη ταχέως ἑμοῦ μὲ τεσσαράκοντα ἐκ τῶν μαθητῶν του. Τινὲς λέγουσιν ὅτι κατέφυγεν εἰς τὸ ἐν Μεταποντίῳ δάσος τῶν Μουσῶν, ὅπου ἀπέθανε θεληματικῶς τῆς πείνας, καὶ ἄλλοι ὅτι, ἀπαντήσας φεύγων χωράριον ἐκ κυάμων σπαρμένον τὸ ὅποῖον ἔπρεπε νὰ περάσῃ καὶ δὲν ἐδύνατο ν' ἀποφασισθῇ εἰς τοῦτο, κάλλιον, εἶπε, ν' ἀποθάνω ἐδῶ παρὰ νὰ γείνω αἰτία νὰ χαθοῦν οἱ ἄθλοιο οὔτοι κύαμοι. Ἐπερίμεινε λοιπὸν ἡσύχως τοὺς Κροτωνιάτας οἵτινες τὸν ἐθανάτωσαν μὲ τοὺς πλειοτέρους μαθητάς του. Ἄλλοι τέλος πάντων ἀναφέρουσι ὅτι δὲν ἐφοβήθη ἀπὸ τοὺς Κροτωνιάτας, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς Συρακουσίους· διότι, ἀφοῦ ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ Συρακουσίων, ὑπῆγεν εἰς ἐπικουρίαν τῶν συμμάχων του Ἀκραγαντίνων· οὔτοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ τότε ὁ Πυθαγόρας φεύγων εὔρε τῶντι τὸ χωράριον τῶν κυάμων, τὸ ὅποῖον μὴ θέλων νὰ περάσῃ εὐχαριστήθη κάλλιον νὰ προτείνῃ τὸν τράχηλον εἰς τοὺς Συρακουσίους, οἵτινες καὶ τὸν κατεπλήγωσαν μέχρι θανάτου, καθὼς καὶ τοὺς περισσότερους ἐκ τῶν ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητάς του τὸν ἐσυνώδευον. Ὀλίγοι τινὲς μόνον ἐσώθησαν ἐκ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Ἀρχύτας ὁ Ταραντίνος, ὅς τις ἐλογίζετο ὡς ὁ μεγαλύτερος γεωμέτρης τοῦ καιροῦ του